

УДК 811.11:37.091.212

DOI: 10.31499/2307-4906.1.2020.208195

ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тимошук Наталія, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Вінницький національний аграрний університет.

ORCID: 0000-0001-5638-5825

E-mail: redish_fox15@ukr.net

Бойко Юлія, викладач кафедри української та іноземних мов, Вінницький національний аграрний університет.

ORCID: 0000-0003-3446-9942

E-mail: julivasb@gmail.com

У статті досліджено лінгводидактичний аспект формування професійної лексичної компетентності студентів аграрних закладів вищої освіти. Розглянуто поняття «термін», «професіоналізм», «лінгводидактичний аспект», їх трактування вітчизняними та зарубіжними вченими. Представлено низку завдань з вивчення англійської аграрної термінологічної лексики. Обґрунтовано, що опанування іншомовною фаховою лексикою – основний складник у вивченні іноземної мови професійного спрямування, який дає змогу підвищити ефективність навчального процесу, сприяє формуванню компетентного спеціаліста, конкурентоспроможного у сучасних умовах. Доведено, що успішне засвоєння фахового лексичного матеріалу забезпечується комплексом когнітивних процесів.

***Ключові слова:** лінгводидактичний аспект, термінологічна лексика, мислення, методика, іноземна мова, професійна підготовка, студенти аграрних закладів вищої освіти, професійна лексична компетентність.*

LINGUISTIC AND DIDACTIC ASPECTS OF PROFESSIONAL LEXICAL COMPETENCE FORMATION IN AGRARIAN UNIVERSITIES STUDENTS

Tymoshchuk Nataliia, PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Vinnytsia National Agrarian University.

ORCID: 0000-0001-5638-5825

E-mail: redish_fox15@ukr.net

Boiko Yuliia, Lecturer at the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Vinnytsia National Agrarian University.

ORCID: 0000-0003-3446-9942

E-mail: julivasb@gmail.com

The article researches the linguistic and didactic aspects of professional lexical competence formation in students of agricultural higher educational institutions. The notions of “term”, “professionalism”, “linguistic and didactic aspects”, and their interpretation are considered by native and foreign scientists. The tasks on the study of English agrarian terminological vocabulary are presented. It is

proved that mastering of foreign language professional vocabulary is one of the main components of professional foreign language, because it increases the educational process efficiency, contributes to the formation of a competent specialist. It has been proved that the researched aspect to teaching vocabulary significantly improved the students' ability to memorize the new English terminological vocabulary effectively. The successful mastering of professional lexical material is ensured by a complex of cognitive processes (perception and recognition of foreign professional lexical units in various contexts, attention to control the actions and operations with lexical material, cognitive thinking to comprehend the peculiarities of lexical material, memory for remembering and reproducing the material). The non-communicative, conditionally communicative and communicative exercises are used for the formation of professional lexical competence.

In general, the formation of professional lexical competence is influenced by the formation, improvement and development of foreign language professional communication competence. The ability to read and to understand the professional foreign literature, to carry out professional communication depends on the level of lexical competence formation.

Keywords: *linguistic and didactic aspect, terminological vocabulary, thinking, methodology, foreign language, vocational training, agrarian universities students, professional lexical competence.*

Наразі у контексті освітніх реформ значна увага приділяється високопрофесійній підготовці майбутнього молодого спеціаліста. Варто зазначити, що засвоєння масиву професійної термінологічної лексики є її превалюючою передумовою, адже «акумулювання знання» (Л. Науменко) передбачає опанування фаховою лексикою. Це твердження є слушним не тільки для спеціальних дисциплін, а й для предметів так званого соціально-гуманітарного циклу, тим паче якщо мова йде про іноземну мову професійного спрямування.

У сучасному глобалізованому світі потреба у спілкуванні іноземною мовою значно зросла, а володіння іноземною мовою професійного спрямування – запорука повноцінного обміну науково-технічною інформацією. Нині англійська мова – це не лише засіб міжнародного спілкування, сучасні лінгвісти номінують її мовою міжкультурного спілкування, маючи на увазі такі суспільні галузі, як політика, міжнародні відносини, інформатика, міжнаціональна (глобальна) логістика та комерційна діяльність. Зазначені нами фактори спричинили значну зацікавленість до іноземної мови, нині вона вивчається не лише в лінгвістичних вишах. Таким чином, проблема вдосконалення наявних і пошуку нових ефективних методів засвоєння іншомовної термінологічної лексики майбутніми аграріями, на нашу думку, є водночас надзвичайно актуальною та науково вагомим.

Проблема формування іншомовної лексичної компетентності у студентів немовних закладів вищої освіти неодноразово досліджувалася вітчизняними та закордонними вченими, зокрема її вивчали Л. В. Банкевич, Н. Г. Вишнякова, Р. А. Кравець, І. В. Баценко, Ю. В. Гнаткевич, В. Д. Борщовецька, О. Б. Тарнопольський, Н. М. Гаврилюк, О. Б. Осаульчик, Е. О. Манжос, О. С. Матієнко, М. Lewis, V. F. Allen, R. Carter, L. Taylor та ін. У їх працях досліджено такі проблеми, як психолінгвістичні аспекти формування лексичних навичок, зміст навчання професійного мовлення, принципи та критерії відбору фахової лексики на різних етапах навчання, сформовано термінологічні словники, розроблено завдання з метою формування професійної лексичної компетентності.

Не зважаючи на досить вичерпну розробленість аналізованого питання і те, що першочерговість набуття лексичних навичок усвідомлюється студентами, викладачі іноземної мови професійного спрямування наголошують на труднощах під час її

викладання. Студентам аграрних спеціальностей бракує іншомовного активного вокабуляру, і вони не завжди можуть актуалізувати професійну лексику в мовленні. Методика формування фахової лексичної компетентності також мало розроблена. Недостатня вивченість зазначених питань і підвищення вимог до якості навчання студентів нелінгвістичних спеціальностей іноземній (англійській) мові зумовили актуальність нашого дослідження.

Цією публікацією ми маємо на меті проаналізувати лінгводидактичний аспект формування професійної лексичної компетентності студентів аграрних закладів вищої освіти.

Студенти аграрних ЗВО повинні оволодіти різними видами професійно орієнтованої мовленнєвої діяльності і, перш за все, читанням автентичної спеціальної літератури з безпосереднім отриманням фахової інформації, необхідної для здійснення професійного спілкування, що підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, є джерелом достовірної професійної інформації, розвиває комунікативні вміння шляхом використання іноземної мови для набуття фахових знань, умінь і навичок. Відбір лексичного матеріалу безпосередньо залежить від відповідності текстів і мовленнєвих ситуацій професійним інтересам майбутніх фахівців, тому зміст і організація навчання іноземної мови будуть відрізнятися залежно від спеціальності.

До критеріїв відбору текстів, на основі яких формується професійно орієнтована лексична компетентність майбутніх фахівців, виділяють принцип комунікативності; принцип комплексності; принцип проблемності; принцип доступності та посильності; принцип актуальності й інформативності; принцип системності [1, с. 100–103]. На нашу думку, необхідно виділити основні критерії відбору професійно орієнтованих текстів: автентичність джерел; пізнавальність й інформативність; навчальна спрямованість; актуальність; композиційна оформленість; логічність структури; відповідна тематика; системність; відповідність рівня загальноосвітньої, професійної та мовної підготовки студентів.

Принагідно зазначимо, що лексика становить найважливішу частину навчального матеріалу і тому визначає зміст навчання. Лексична одиниця – це не обов'язково окреме слово, а стійке словосполучення й ідіома [2, с. 13]. Лінгвістичний компонент як перший компонент змісту навчання включає мовний матеріал, тобто точно відібраний фонетичний, граматичний та лексичний мінімуми, зразки мовних висловлювань різної довжини, що ситуативно-тематично обумовлені [3, с. 380].

Методологічний компонент змісту навчання професійно орієнтованої лексики передбачає роз'яснення, пам'ятки та інструкції з використання друкованих словників, ведення індивідуальних словників і карток з новою лексикою, про способи реорганізації та систематизації вивченої лексики. Ці знання та вміння дозволять майбутньому фахівцю працювати над професійно орієнтованою лексикою самостійно, незалежно від зовнішніх умов. Однією з умов практичного оволодіння іноземною мовою для спеціальних цілей є накопичення в студентів запасу професійно орієнтованої лексики, словосполучень, фраз і виразів, які дозволяють їм, перш за все, розуміти тексти професійної спрямованості на іноземній мові. Практичне володіння іншомовним професійно орієнтованим лексичним запасом означає, що студенти можуть співвідносити зоровий образ з семантикою, диференціювати схожі за формою слова за інформативними ознаками, диференціювати омоніми, синоніми, володіти навичками рецептивного комбінування нового і раніше засвоєного лексичного матеріалу.

Основними компонентами лінгвістичної компетентності є граматична і лексична компетентності, яка визначається у Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти як «знання і здатність використовувати мовний словниковий запас» [4, с. 110].

Основними критеріями формування фахового словника студента є частотність (сумарна кількість вживань того чи іншого слова в окремому джерелі); семантична значимість (необхідність включення в мінімум слів, які не тільки відповідають досліджуваній тематиці, але і номінують найбільш важливі її поняття); сполучуваність слів (цінність лексики визначається її здатністю поєднуватися з іншими словами); словотворча значимість (здатність слів утворювати похідні одиниці і створювати передумови для лексичної здогадки на основі словотворчих елементів); багатозначність слова; стилістична нейтральність слова.

З метою підвищення ефективності формування фахової лексичної компетентності необхідний диференційований підхід на основі методичної типології до відбору лексичного матеріалу, який передбачає градацію труднощів засвоєння іншомовної лексики. Найбільш поширена типологія була введена Н. А. Palmer [5]. Дослідниця звертає увагу на те, що засвоєння слів, що позначають конкретні предмети, дії і якості, відбувається набагато легше засвоєння службових слів і слів, які номінують абстрактні поняття. Ch. Fries стверджував, що найбільш складними в плані засвоєння є службові слова і слова-замінники, на відміну від слів, які виражають наявність або відсутність заперечення, і слів, які символізують предмети, дії і якості [6]. На його слушну думку, легше засвоюються слова, які подібні за формою і значенням зі словами рідної мови. Для того, щоб формування фахової лексичної компетентності було більш ефективним, необхідно враховувати співвідношення форми та значення лексичної одиниці в рідній мові й іноземній і можливу інтерференцію досліджуваного слова. Таким чином, швидше і легше засвоюються такі групи слів як: інтернаціональні та запозичені слова, значення яких збігається в двох мовах; похідні та складні слова, компоненти яких знайомі студентам; спільнокореневі слова, лексичні значень яких в обох мовах не суперечать одне одному.

Наукові тексти та професійне спілкування характеризується, перш за все, наявністю спеціальної лексики, яка використовується фахівцями тієї чи іншої сфери діяльності. За визначенням Д. Розенталя, спеціальна лексика – це сукупність слів і словосполучень, які називають предмети та поняття, які стосуються різних сфер трудової діяльності людини, і не є загальноживаними [7]. Характерною рисою іноземної мови професійного спрямування є лексика, насичена термінами і професіоналізмами.

М. Гарбовський, Л. Капанадзе вважають професіоналізми професійно-розмовними дублетами. На думку науковців, професіоналізми – це вторинні форми вираження офіційних термінів, що виникають і функціонують у певних умовах спілкування [8; 9]. О. Толікіна професіоналізми тлумачить як суржикові (розмовно-знижені) синоніми [10].

Досліджуючи проблему формування професійної лексичної компетентності розглянемо поняття «термін». Зауважимо, що сучасне мовознавство містить велику кількість його дефініцій, а загальноприйняте визначення відсутнє. При визначенні терміна В. Даниленко вказує, що «термін – це слово (чи словосполучення) спеціальної сфери застосування, яке називає спеціальне поняття» [11, с. 11]. Найбільше нам імпонує дефініція Б. Головіна, який визначає термін як «слово чи словосполучення, що має професійне поняття й застосовується в процесі пізнання та освоєння певного кола

об'єктів і відношень між ними – під кутом зору певної професії» [12, с. 7].

Беручи до уваги класифікацію, запропоновану А. Я. Коваленко [13], здійснимо систематизацію аграрних термінів за будовою: 1) прості, які складаються з одного слова: *harvest* – урожай, *barley* – ячмінь, *flax* – льон, *wheat* – пшениця, *soil* – ґрунт, *stem* – стебло, *catch* – улов, *beet* – буряк, *bream* – лящ; 2) складні, які утворюються з двох слів і пишуться разом або через дефіс: *agriculture* – сільське господарство, *sunflower* – соняшник, *landownership* – землеволодіння; 3) терміни-словосполучення, які складаються із декількох складників: *arable land* – орна земля, *soil formation* – ґрунтоутворення, *soil science* – ґрунтознавство, *soil scientist* – ґрунтознавець.

Водночас терміни-словосполучення бувають трьох типів. Перший тип містить терміни-словосполучення, компонентами яких є слова, які можуть вживатися окремо, зберігаючи своє лексичне значення: *bamboo cane* – бамбукова тростина (*bamboo* – бамбук, *cane* – лоза, ціпок). До другого типу належать терміни-словосполучення, один елемент яких є аграрним, а другий – загальноновживана лексика: *harvesting combine* – збиральний комбайн (*harvesting* – збирання урожаю, *combine* – комбайн); *winter wheat* – озима пшениця (*winter* – зима, зимовий, *wheat* – пшениця). Третій тип – це терміни-словосполучення, обидва компоненти яких є слова загальноновживаної лексики і лише сполучення цих слів є терміном: *flag-leaf* – бот. ірис [13, с. 259].

Отже, наукові тексти характеризуються наявністю не лише загальноновживаної лексики, але і спеціальної мови, що містить професіоналізми та терміни, і для того, щоб і студенти, і випускники могли вільно спілкуватися на професійні теми, необхідно вести цілеспрямовану роботу щодо засвоєння іншомовної фахової лексики. Багато вчених виділяють такі компоненти організації процесу формування фахової лексичної компетентності (рис. 1): лінгвістичний, педагогічний, психологічний і методологічний компоненти.

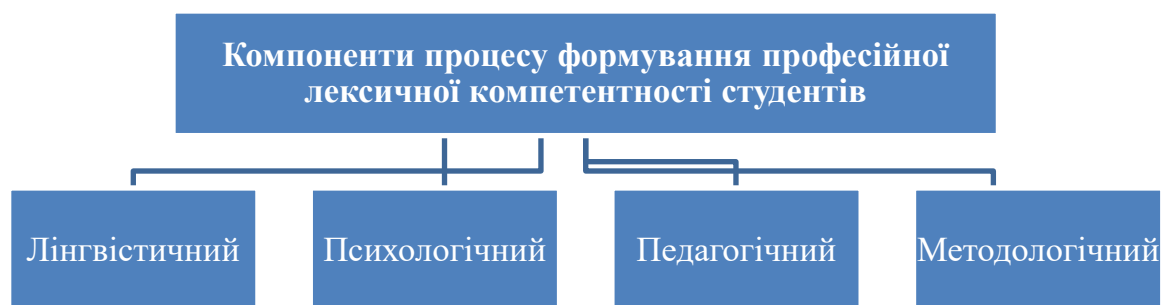

Рис. 1. Компоненти процесу формування професійної лексичної компетентності студентів

Навчання іншомовної фахової лексики студентів аграрного ЗВО ґрунтується на загальнодидактичних принципах (науковості; доступності; активності; свідомості; систематичності; послідовності та міцності засвоєння знань, умінь і навичок; наочності) і методичних принципах (врахування індивідуальних особливостей студентів; стимулювання та мотивації позитивного ставлення до процесу навчання іноземної мови; професійної спрямованості навчання іншомовної лексики; обліку ступеня професійної підготовки студентів та відповідності змісту іншомовного лексичного матеріалу потребам майбутньої професійної діяльності). Ми додаємо

принцип системного засвоєння фахового лексичного матеріалу на основі комплексу мовних і умовно-мовленневих вправ при взаємопов'язаному вдосконаленні навичок і умінь читання, усного та писемного мовлення за професійним спрямуванням, оскільки формування фахової лексичної компетентності має бути організовано за допомогою комплексу вправ, в якому реалізуються основні принципи і зміст навчання.

Вітчизняні та зарубіжні вчені дають різні класифікації вправ, спрямованих на формування лексичної компетентності. Зокрема, W. Littlewood запропонував докомунікативні (*pre-communicative*) та комунікативні (*communicative*) вправи; Н. G. Widdowson розрізняв завдання на вивчення мови (*language-learning*) і завдання на використання мови (*language-using*).

Ми виділили три групи вправ (мовні вправи, умовно-мовленнєві вправи, мовленнєві вправи), з огляду на дослідження П. Я. Гальперіна про три етапи формування лексичних навичок: введення нового лексичного матеріалу; закріплення і автоматизація лексичних умінь і навичок; застосування лексичних умінь і навичок в реальній комунікації (рис. 2).

Рис. 2. Етапи формування фахової лексичної компетентності

Використання наочності для введення та закріплення лексики, розробка типології лексичних вправ з читання фахових текстів іноземною мовою, визначення фахового лексичного мінімуму сприяють навчанню читання літератури за фахом в аграрному ЗВО. Для ознайомлення з професійною лексикою використовують наочність, дефініції, контекст. На етапі введення нового лексичного матеріалу має відбуватися і первинне закріплення цього матеріалу за допомогою мовних вправ: об'єднайте слово з його дефініцією українською або англійською мовами; перекладіть рідною мовою слова, терміни, термінологічні словосполучення тощо.

Метою другого етапу роботи з фаховою лексикою є формування знань, умінь і навичок. На етапі тренування слід використовувати переважно умовно-мовленнєві

вправи, спрямовані на засвоєння лексичного матеріалу (тобто засвоєння форми та значення нової лексичної одиниці). Ми маємо на увазі завдання на виділення спільних і відмінних ознак досліджуваних лексичних одиниць; імітаційні вправи, які використовуються, перш за все, для запам'ятовування графічної і звукової форми нових лексичних одиниць, а також для створення асоціацій; конструктивні вправи, що застосовуються для автоматизації механізму вибору при побудові аналогічних повідомлень, коли нові лексичні одиниці вживаються у відомих вже граматичних структурах; трансформаційні вправи, які передбачають певну трансформацію репліки або її частини, спрямовані на заміну, розширення або скорочення її; репродуктивні вправи, які полягають у відтворенні студентами реплік з засвоєними лексичними одиницями.

Закріплення фахових лексичних умінь і навичок реалізується через виконання таких вправ, як підберіть до дефініцій відповідні слова зі списку; замініть виділені слова словами зі списку; замініть виділені слова синонімами, омонімами й антонімами; дайте тлумачення таких термінів; напишіть можливі поєднання даних нижче слів; заповніть пропуски відповідними за змістом словами; замініть виділені слова синонімічними словами зі списку; складіть власні дефініції до термінів тощо.

На третьому завершальному етапі вправи повинні бути спрямовані на «зіставлення, узагальнення, виділення, семантизацію різних завдань мовного, мовленнєвого професійного характеру, які наближують мовну діяльність до діяльності майбутнього фахівця» [3]. Виконання мовленнєвих вправ на цьому етапі передбачає творчу діяльність студентів: складіть план прочитаного або прослуханого тексту; дайте розгорнуті відповіді на питання з певної теми, використовуючи нові слова; складіть анотацію до тексту; перекажіть текст; закінчіть речення; складіть інструкцію; підготуйте монологічне висловлювання за темою, використовуючи фахову лексику.

Для ефективного практичного володіння мовою рекомендовано використання мовленнєвих вправ, рольових ігор, комунікативних ситуацій, професійних дискусій, конкурсів, вікторин, конференцій, що підвищують мотивацію та стимулюють студентів до активної творчої діяльності з оволодіння іншомовним мовленням з орієнтацією на вирішення комунікативних професійних завдань, які передбачають мимовільне запам'ятовування лексичного матеріалу. Мовленнєві вправи мають бути спрямовані на використання засвоєного лексичного матеріалу та максимально наближені до природного процесу спілкування (M. Canale, P. Race, C. E. Weinstein, L. M. Hume). Вони характеризуються узагальненістю, автоматичністю та динамічністю, можуть виконуватися з опорою на ключові слова, картинки, тему, текст, ситуацію тощо. До таких вправ належать описові вправи (опишіть об'єкт, підготуйте анотацію, складіть інструкцію, підготуйте репортаж тощо); «оціночні» вправи (висловіть своє ставлення до наукового відкриття, поясніть науковий факт, доведіть свою точку зору, спростуйте точку зору співрозмовника тощо); перекази текстів своїми словами (використовуючи нову лексику) тощо.

Таким чином, сформована лексична компетентність окреслює оволодіння студентами значеннями лексичної одиниці, її написанням і вимовою, знанням граматичних форм слова, синонімів і антонімів, і оволодінням правилами сполучуваності з іншими лексичними одиницями. Вправи є невід'ємною частиною формування та вдосконалення фахової лексичної компетентності, вони використовуються на етапах

формування та вдосконалення лексичних умінь і навичок. Однак, необхідно зазначити, що для засвоєння фахової лексики необхідна систематичність вправ, значну частину яких студенти можуть і повинні виконувати самостійно в зручному для них темпі і в зручний для них час, що пов'язано, перш за все, зі зменшенням кількості аудиторних годин. Практичне оволодіння іноземною фаховою мовою неможливе без систематичної самостійної роботи студентів, вона є необхідною частиною реалізації особистісно-орієнтованого, когнітивно-комунікативного і компетентнісного підходів при оволодінні іноземною мовою.

Отже, формування фахової лексичної компетентності впливає на формування, розвиток і вдосконалення іншомовної фахової комунікативної компетентності загалом. Від рівня сформованості лексичної компетентності залежить вміння читати і розуміти фахову іноземну літературу, здійснювати професійне спілкування.

Процес формування власної думки іноземною мовою тісно пов'язаний зі слововживанням та словосприйняттям. Успішне засвоєння фахового лексичного матеріалу забезпечується комплексом когнітивних процесів (сприйняття та розпізнавання іншомовних фахових лексичних одиниць в різних контекстах, увагу для контролю виконуваних дій і операцій з лексичним матеріалом, когнітивне мислення для осмислення особливостей лексичного матеріалу, пам'ять для запам'ятовування та відтворення матеріалу).

Фахова лексика містить терміни, семантично спеціалізовані слова і слова спільної мови, що вживаються в загальноприйнятих значеннях. Для формування фахової лексичної компетенції використовуються мовні, умовно-моленнєві та мовленнєві вправи.

Ця стаття не вичерпує багатогранності досліджуваної проблеми, тому подальші наукові розвідки вважаємо перспективними, маючи на меті проаналізувати особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування професійної лексичної компетентності студентів аграрних закладів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарев М. Г. Обучение иноязычному профессионально ориентированному чтению студентов технического вуза с использованием компьютерной программы: дис. ... канд. пед. наук. Таганрог, 2009. 273 с.
2. Конышева А. В. Современные методы обучения английскому языку. Минск: ТетраСистемс, 2004. 304 с.
3. Колесник А. О., Мануєнкова О. О. Сутність змісту навчання іноземної мови. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2015. Вип. 1. С. 377–384.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Леввіт, 2003. 273 с.
5. Palmer H. Interium Report on Vocabulary Selection. London, 1936. 89 p.
6. Fries Ch. The Structure of English. New York, 1952. 304 p.
7. Розенталь Д. Э. Словарь лингвистических терминов. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/DicTermin.php.
8. Гарбовский Н. К. Сопоставительная стилистика профессиональной речи. М.: МГУ, 1988. 142 с.
9. Капанадзе Л. А. О понятии «термин» и «терминология». Развитие лексики современного русского литературного языка. М., 1965. С. 75–85.
10. Толикина Е. Н. Некоторые лингвистические проблемы изучения термина. Лингвистические проблемы научно-технической терминологии. М.: Наука, 1970. С. 53–67.
11. Даниленко В. П. Семантическая структура специального слова и ее лексикографическое описание.

- Свердловск, 1991. 155 с.
12. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах: учеб. пособие для филол. спец. вузов. М.: Высш. шк., 1987. 104 с.
 13. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад. Тернопіль: Вид-во Карп'юка, 2004. 284 с.
 14. Александрова Е. В. Методика формирования профессионально ориентированной лексической компетенции у студентов юридических специальностей: на материале английского языка: дис... канд. пед. наук. М., 2009. 179 с.

REFERENCES

1. Bondarev, M. G. (2009). Obuchenie inoyazychnomu professionalno orientirovannomu chteniyu studentov tehničeskogo vuza s ispolzovaniem kompyuternoy programmy. *Doctor's thesis*. Taganrog [in Russian].
2. Konyisheva, A. V. (2004). *Sovremennyye metody obucheniya angliyskomu yazyku*. Minsk: TetraSistems [in Russian].
3. Kolesnyk, A. O., Manuienkova, O. O. (2015). Sutnist zmistu navchannia inozemnoi movy. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh – Economic strategy and prospects for development of trade and services, Issue 1, 377–384* [in Ukrainian].
4. Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia (2003). Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
5. Palmer, H. (1936). *Interim Report on Vocabulary Selection*. London [in English].
6. Fries, Ch. (1952). *The Structure of English*. New York. [in English].
7. Rozental D. E. Slovar lingvisticheskikh terminov. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/DicTermin.php [in Russian].
8. Garbovskiy, N. K. (1988). *Sopostavitelnaya stilistika professionalnoy rechi*. M.: MGU [in Russian].
9. Kapanadze, L. A. (1965). O ponyatii «termin» i «terminologiya». *Razvitie leksiki sovremennogo russkogo literaturnogo yazyka*. Moskva [in Russian].
10. Tolikina, E.N. (1970). Nekotorye lingvisticheskie problemy izucheniya termina. *Lingvisticheskie problemy nauchno-tehnicheskoy terminologii*. M.: Nauka [in Russian].
11. Danilenko, V.P. (1991). *Semanticheskaya struktura spetsialnogo slova i ee leksikograficheskoe opisanie*. Sverdlovsk [in Russian].
12. Golovin, B. N., Kobrin, R. Yu. (1987). *Lingvisticheskie osnovy ucheniya o terminah*. Moskva: Vyssh. shk. [in Russian].
13. Kovalenko, A. Ya. (2004). *Naukovo-tekhnichnyi pereklad*. Ternopil: Vyd-vo Karpiuka [in Ukrainian].
14. Aleksandrova, E.V. (2009). *Metodika formirovaniya professionalno orientirovannoy leksicheskoy kompetentsii u studentov yuridicheskikh spetsialnostey: na materiale angliyskogo yazyka. Doctor's thesis*. Moskva [in Russian].